

UCHWAŁA NR 20.130.2021
RADY GMINY DUBICZE CERKIEWNE

z dnia 26 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia stanowiska o zmianę sposobu naliczania subwencji oświatowej i urealnienia jej wysokości oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty.

Na podstawie art.7 ust. 1 pkt 8 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 743), na wniosek Wójta Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy Dubicze Cerkiewne uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się stanowisko w sprawie zmiany sposobu naliczania subwencji oświatowej i urealnienia jej wysokości oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty na terenie gminy.

2. Stanowisko, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dubicze Cerkiewne

§ 3. Zobowiązuje się Wójta Gminy Dubicze Cerkiewne do przesłania niniejszej uchwały Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Edukacji Narodowej, Prezydentowi RP oraz Marszałkom Sejmu i Senatu posłom na Sejm RP i Senatorom RP.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Karpiuk

Stanowisko Rady Gminy Dubicze Cerkiewne

w sprawie zmiany sposobu naliczania subwencji oświatowej i urealnienie jej wysokości oraz zwiększenia samorządności gmin w prowadzeniu oświaty na terenie gminy.

Oświata, to jedno z najistotniejszych zadań publicznych wykonywanych przez samorząd terytorialny. To trudne i odpowiedzialne zadanie do realizacji, ze względu na rolę, jaką pełni oświata w rozwoju społeczeństw lokalnych. Władze Gminy Dubicze Cerkiewne wyrażają głębokie zaniepokojenie z powodu pogłębiających się trudności w realizacji zadań publicznych, spowodowanych brakiem pomocy finansowej (subwencji w urealnionej wysokości) ze strony państwa, nieuwzględnianiem przez organy władzy państwowej sygnałów przekazywanych przez JST i związki gmin wszystkich szczebli, świadczących o bardzo trudnej, a wręcz dramatycznej sytuacji finansowej gmin obciążonych do granic wytrzymałości ponoszonymi wydatkami na utrzymanie oświaty. Szczególnie trudna sytuacja z tego powodu występuje w małych wiejskich gminach, do których należy Gmina Dubicze Cerkiewne- jedna z najmniejszych pod względem zamieszkałej ludności, o najniekorzystniejszym wskaźniku demograficznym w kraju, dysponująca także jednym z najniższych budżetów w spośród wszystkich gmin, w którym bieżące dochody nie pokrywają bieżących wydatków.

Sytuacja związana z finansowaniem gminnej oświaty w ostatnich 3 latach dramatycznie się pogorszyła, pomimo że na terenie gminy funkcjonuje tylko jedna szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym, z uwagi na niekorzystne warunki demograficzne spowodowane drastycznym zmniejszeniem ilości dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym na terenie gminy. Na stan finansów mają również decyzje związane z podwyżkami wynagrodzeń dla nauczycieli, wprowadzonymi w latach 2019-2020 bez zapewnienia na ten cel subwencji w odpowiedniej wysokości dla gmin o małej ilości uczniów w szkole. Na barki samorządu przenosi się odpowiedzialność finansową za funkcjonowanie oświaty nie licząc się ze skutkami dla budżetów małych gmin. Sytuacja staje się co raz to bardziej trudniejsza, w głównej mierze, dlatego, że tempo wzrostu wydatków ponoszonych przez samorząd na oświatę przekracza tempo wzrostu dochodów bieżących własnych gminy (planowane dochody bieżące w 2021r. wyniosą 4 597 411,00 zł i są niższe od planowanych wydatków). Od roku 2017r. zaczęły wzrastać dopłaty gminy do funkcjonowania oświaty i utrzymania jedynej na terenie gminy szkoły ze środków własnych gminy. W 2017r. kwota dopłaty przy subwencji w wysokości 1 497 598 zł wyniosła 258 197 zł, a w roku 2021r. przy subwencji 871 113 zł wyniesie wg zapisów w budżecie 1 114 937 zł. Wzrost dopłaty ze środków własnych gminy do funkcjonowania szkoły wzrósł w stosunku do 2017r. aż o 400%. W 2021r gmina do każdej złotówki subwencji oświatowej dołoży 1,30 zł i jest to jeden z najwyższych wskaźników w skali kraju. Koszt utrzymania jednego ucznia i przedszkolaka wyniesie w 2021r. - aż **32 558 zł.** (na dzieci w wieku 3-5 lat gmina nie otrzymuje pomocy finansowej pomimo zapewnienia im opieki w przedszkolu).

Na wysokość wydatków oświatowych głównie mają wpływ koszty wynagrodzenia dużej ilości zatrudnionych nauczycieli (21 osób- 15,53 etatów) - w szkole uczy się 45 uczniów i 16 przedszkolaków. Płace nauczycielskie są obłożone dużą ilością dodatków oraz przywilejami płacowymi (14 pensja), przewidzianymi tylko dla tej grupy zawodowej (np. funkcjonuje dodatek wiejski do wynagrodzenia, który nawet nie jest wliczany do średniej rocznej wynagrodzenia nauczyciela). Wypłata 14 pensji z powodu nie osiągnięcia średniej wysokości wynagrodzenia we wszystkich grupach awansu zawodowego, dodatkowo obciążająca budżet gminy jest bardzo niesprawiedliwa ze społecznego punktu widzenia i wywołuje uzasadnione niezadowolenie pracowników innych grup zawodowych zatrudnionych w JST, których kosztem pokrywane są te wydatki. W 2019r. z tego tytułu wypłacona została kwota w wysokości – 34 595,44 zł, natomiast w roku 2020 z budżetu gminy kwota wzrosła do 69 268,87 zł

Tak duże wydatki na oświatę uniemożliwiają finansowanie innych ważnych zadań bieżących, zaspokajających podstawowe potrzeby społeczności lokalnej, a także zadań inwestycyjnych (zaczyna brakować środków na wkład własny przy realizacji projektów dofinansowanych ze środków UE). Zaprzestanie realizacji zadań inwestycyjnych, grozi gminie regresem w rozwoju, a utrzymanie dopłat na tak wysokim poziomie do funkcjonowania oświaty gminnej przekracza możliwości finansowe gminy.

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego ograniczają także samorządność JST w zakresie organizacji i funkcjonowania oświaty na terenie gmin. Wszelkie przejawy samodzielności i zmniejszenia obciążeń budżetu gminy, poprzez zmianę formy organizacyjno-prawnej funkcjonowania oświaty są jednak ograniczane decyzją kuratora oświaty. Gmina Dubicze Cerkiewne podjęła takie działania, których celem jest zmniejszenie wydatków na oświatę gminną. Rada Gminy Dubicze Cerkiewne podjęła uchwałę o zamiarze likwidacji jedynej działającej na terenie gminy Szkoły Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych, prowadzonej przez Gminę Dubicze Cerkiewne i utworzenie na jej bazie szkoły tańszej w utrzymaniu, efektywniej wykorzystującej środki publiczne, której organem prowadzącym byłby podmiot prywatny - Stowarzyszenie Edukator w Łomży. Na podstawie doświadczeń innych JST oraz polityki oświatowej rządu ostatnich lat (kurator nie zezwalał na likwidację szkoły nawet w sytuacji braku uczniów uczęszczających do szkoły) liczymy się z tym, że opinia kuratora w sprawie zamiaru likwidacji Szkoły Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych będzie negatywna, bez rozstrzygnięcia o tym jak Gmina ma utrzymać obecnie funkcjonującą szkołę przy permanentnym braku środków finansowych w budżecie gminy. Przejęcie od samorządu obowiązku prowadzenia szkół publicznych przez podmioty prywatne, jest działaniem zgodnym z Konstytucją RP. Możliwość ta pozwala ratować małe wiejskie szkoły przed całkowitą likwidacją. Jednocześnie należy podkreślić, że szkoła prowadzona przez podmiot prywatny nie traci charakteru publicznego i nadal podlega nadzorowi kuratora oświaty i prowadzona jest zgodnie z wytycznymi ministra edukacji.

Mając powyższe na uwadze apelujemy, by rząd wziął pełną odpowiedzialność finansową za podjęte decyzje oraz poczynione zobowiązania, a co za tym idzie zwiększył nakłady na edukację oraz zmienił zasady finansowania małych wiejskich szkół. Liczymy tu na praktyczne zastosowanie zasady subsydiarności w rozwiązaniu przedstawionego problemu, bowiem bez interwencji Rady Ministrów małe gminy nie mają szans na pełną realizację zadań oświatowych. W związku dramatycznie trudną sytuacją finansową oświaty gminnej oraz wyczerpaniem się możliwości jej finansowania ze środków własnych gminy - apelujemy także o zwiększenie autonomii samorządów w zakresie organizacji działalności oświaty na terenie gminy. Jej brak lub ograniczenia pogłębiają trudności związane z finansowaniem oświaty w gminach. Przyłączamy się również do apelu stowarzyszeń i związków samorządowych, by płace nauczycielskie były wypłacane bezpośrednio z budżetu państwa, w formie dotacji celowej dla gminy. Zaznaczamy, że płace nauczycieli stanowią w naszej gminie ok.80% ogółu wydatków na utrzymanie oświaty na terenie gminy. Tylko taki model finansowania będzie skutkował ponoszeniem odpowiedzialności finansowej za decyzje powzięte przez administrację rządową w kwestii płac w sektorze oświaty. W konsekwencji przyczyni się to do zdecydowanej poprawy stanu finansów gminy a tym samym ograniczy przypadki likwidacji prowadzonych przez JST szkół podstawowych z powodów finansowych.

Utrzymywanie dotychczasowego systemu finansowania oświaty wraz z ograniczaniem decyzyjności w przedmiocie działań naprawczych organowi prowadzącemu, doprowadzi do upadku gminy – naszej małej ojczyzny, co spowoduje z kolei likwidację szkoły na terenie gminy Dubicze Cerkiewne.

Wyrażamy nadzieję, że waga problemu, z jakim boryka się nasz samorząd, spowoduje podjęcie przez rząd zdecydowanych działań celem udzielenia dodatkowej pomocy małym gminom.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Karpiuk